

Araştırma Makalesi • Research Article

Türk Bankacılık Sektöründe Faaliyette Bulunan Kalkınma ve Yatırım Bankalarının 2015 – 2020 Dönemi Performanslarının Özkaynak Karlılığı Bileşenlerine Göre İncelenmesi *

An Analysis of the Performances of Development and Investment Banks Operating in the Turkish Banking Sector for the Period of 2015 - 2020 by Return on Equity Components

Erdal Arslan ^{a**}, Ali Bora ^{b***}

^a Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, 42130, Konya/Türkiye.

ORCID: 0000-0003-4892-2963

^b Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Finans-Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, 42130, Konya/Türkiye.

ORCID: 0000-0002-1766-0123

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Başvuru tarihi: 9 Nisan 2022

Düzeltilme tarihi: 10 Haziran 2022

Kabul tarihi: 25 Haziran 2022

Anahtar Kelimeler:

Kalkınma ve Yatırım Bankaları

Bankaların Performansları

Özkaynak Karlılığı

ARTICLE INFO

Article history:

Received April 9, 2022

Received in revised form June 10, 2022

Accepted June 25, 2022

Keywords:

Development and Investment Banks

Performance of Banks

Return on Equity

ÖZ

Yatırım bankaları ve kalkınma bankaları geliştirmekte olan ülkelerde birbirleri ile yakından ilişkilidir. Kalkınma bankaları, menkul kıymet piyasalarının zayıf olduğu ülkelerde yatırım bankacılığının teşvik edilmesinde önemli rol oynamakta ve uzun vadeli krediler vermekte iken yatırım bankaları, yeni menkul kıymetlerin ihracı ile ilgilenmektedir. Bankaların performansının ölçümünde; kar marjı, aktif verimliliği ve özkaynak çarpanı bileşenlerinden oluşan özkaynak karlılığı önemli bir gösterge olmaktadır. Bu çalışmada, Türk Bankacılık Sektöründe faaliyette bulunan Kalkınma ve Yatırım Bankalarının 2015 – 2020 dönemi performansları özkaynak karlılığı bileşenlerine göre incelenmektedir. Çalışma sonucunda; 2015 – 2020 dönemi boyunca kalkınma ve yatırım bankalarının bankacılık sektörü ortalamasına göre daha yüksek aktif karlılığı elde ettiği, ancak bankacılık sektörünün özkaynak çarpanı ortalamasının daha yüksek olduğu görülmektedir.

ABSTRACT

Investment banks and development banks are closely related to each other in developing countries. Development banks play an important role in promoting investment banking in countries with weak securities markets and provide long-term loans, while investment banks are engaged in the issuance of new securities. In measuring the performance of banks; return on equity, which consists of profit margin, asset utilization and equity multiplier components, is an important indicator. In this study, the performances of development and investment banks operating in the Turkish Banking Sector in the period between 2015 and 2020 are examined according to the return on equity components. In the results of working; during the 2015 – 2020 period, it is seen that development and investment banks achieved higher return on assets compared to the banking sector average, but the average of the equity multiplier of the banking sector is higher.

1. Giriş

Yatırım bankaları, fon fazlası olan kesimle, fon ihtiyacı olan kesim arasındaki fon alışverişinin doğrudan finansman yöntemiyle gerçekleşmesini sağlamak amacıyla kurulmaktadır. Doğrudan finansman yöntemine göre, risk

üstlenmeyen finansal aracı durumundaki yatırım bankaları, mevduat kabul edemezler ancak kredi kullanabilirler ve şirketlerin menkul kıymet ihracılarına aracılık yapabilirler. Yatırım bankalarının özellikle birincil piyasada sundukları hizmetler; ihracına aracılık yapacakları menkul kıymetlerin doğru seçimini yapmak, menkul kıymet ihracı yoluyla ihtiyacı olan fonu temin etmeye çalışan bir işletmenin fon

* Bu çalışma 5-7 Kasım 2021 tarihinde Eskişehir’de düzenlenen EKONTEK2021 Kongresinde sunulan ve özet olarak yayımlanan bildiriden üretilmiştir.

** Sorumlu yazar/Corresponding author.

e posta: erdalarslan@selcuk.edu.tr

teminini garanti etmek ve menkul kıymeti ihraç eden işletmeye ihraç ile ilgili danışmanlık hizmeti sunmak olarak sayılabilir. Bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltmak amacıyla güden kalkınma bankalarının faaliyetleri; sanayi kesimine uzun vadeli finansman sağlamak, yurt içi tasarrufları harekete geçirip sanayi kesimine yönlendirmek, sermaye piyasasının gelişmesine yardımcı olmak, proje düzeyinde teknik yardımda bulunmak, dış mali kaynakların sanayi kesimine yönlendirmede aracılık etmek ve yatırım olanakları konusunda ön araştırma yapmak olarak sayılabilmektedir.

Bankaların finansal performanslarını ölçme yöntemlerinden birisi, kolay anlaşılabilir olan finansal oran analizidir. Finansal oran analiz yöntemlerinden DuPont yöntemi, özkaynak karlılığı bileşenlerini detaylı olarak göstermekte ve aynı zamanda çoklu oran analizi olarak da adlandırılmaktadır. Bu yönteme göre özkaynak karlılığı, aktif karlılığı ile özkaynak çarpımından oluşmaktadır. Aktif karlılığı kar marjı ile aktif verimliliğinin çarpımından oluştuğu dikkate alındığında, “özkaynak karlılığı, kar marjı, aktif verimliliği ve özkaynak çarpanının çarpımı”ndan oluşmaktadır. Çalışmada öncelikle kalkınma ve yatırım bankalarının tanımı ve faaliyetlerine değinilecek, daha sonra Türkiye’de faaliyette bulunan kalkınma ve yatırım bankalarının 2015 – 2020 dönemi performansları özkaynak karlılığı bileşenlerine göre incelenecektir.

2. Kalkınma ve Yatırım Bankalarının (KYB) Tanımı ve Faaliyetleri

Bu başlık altında önce KYB tanımı verilecek, aralarındaki fark belirtilecek ve daha sonra yatırım bankalarının faaliyetleri anlatılacaktır.

2.1. KYB Tanımı

KYB, özellikle gelişmekte olan ülkelerde genellikle birlikte ele alınmaktadır. Yatırım bankacılığı, yenilikçi ve pazara dayalı bir yaklaşım gerektiren öncelikle yeni menkul kıymetlerin tasarlanması, teminat altına alınması ve bunların nihai yatırımcılara satılmasıyla ilgilenirken kalkınma bankacılığı, uzun vadeli kredibilite analizi ile ilgili farklı bir zihniyet gerektiren uzun vadeli krediler vermekle ilgilenmekte, özellikle menkul kıymet piyasalarının zayıf olduğu ülkelerde yatırım bankacılığının teşvik edilmesinde önemli rol oynamaktadır. (Hakim, 1985: 2).

Kalkınma Bankaları, “az gelişmiş ülkelerde iktisadi kalkınmayı desteklemek için kredi vermek amacıyla kurulmuş bankalardır”. Mevduat kabul etmemeleri, özellikle “mevduat - kredi mekanizması ile kaydi para oluşturmamaları” sebebiyle normal ticari bankalardan farklıdır. Gelişmekte olan ülkelerde sermaye piyasasının gelişmesi yönünde çaba harcamakta ve gelişmemiş durumda olmasının sakıncalarını bir ölçüde gidermeye yönelik faaliyette bulunmaktadırlar. Kalkınma bankaları, “temel sanayi dallarına yatırım yapan girişimcilerin desteklenmesi” başlıca amaç olmakla birlikte, özel kesim projelerini de

finanse etmektedirler. Kalkınma bankaları, “ulusal” düzeyde olabileceği gibi “bölgesel” veya tamamen “uluslararası” düzeyde de olabilmektedirler. Bölgesel kapsamda olanlar, belirli bir coğrafi alana yayılmış bulunan ülkeler arasında kurulmakta ve o ülkelere kredi sağlamaktadırlar. (Seyidoğlu, 1992: 433). Kalkınma bankalarının sermayeleri genellikle devlet tarafından karşılanmakla birlikte ticaret bankalarının ortaklaşa da karşılanabilmektedir. Kalkınma bankaları, özellikle sermaye piyasasından tahvil, bono ya da başkaca menkul kıymet çıkararak kaynak sağlamaları imkânları da bulunmaktadır. Kalkınma bankaları, özellikle “öz kaynakları ve özel fonlarıyla sanayiye kredi açma” işlevini yerine getirmektedirler (Yüksel vd., 2004: 27, 28).

Yatırım bankacılığı kavramı, genel anlamıyla kalkınma bankalarının çalışmış olduğu alanlar dışında faaliyet gösteren ve mevduat kabul etmeyen finansal araçlar olarak tanımlanabilirken, daha dar anlamda özellikle “özel şirketlerin menkul kıymet ihracını” başlatan, bu kurumlara “garanti veren” ve “ihraç edilen menkul kıymetlerin tedavülünü sağlayan” finansal araçlar olarak tanımlanmaktadır. Yatırım bankacılığı kavramı kalkınma bankalarının devamı şeklinde ortaya çıkmış olduğu kabul edilse de iki banka arasında kaynak, risk ve genel hizmetler bakımından farklılıklar bulunduğunu söylemek mümkündür. (Satoğlu, 2010: 12). Yatırım bankalarının etkin olarak faaliyette bulunabilmesi, sermaye piyasasının gelişmiş olmasına bağlıdır. Sermaye piyasası gelişmiş olan ekonomilerde özellikle sanayi ve ticari işletmeler tarafından ihraç edilen menkul kıymetlerin birincil piyasada ihracına daha kolay aracılık yapabileceklerdir (Karaman, 2014: 35).

2.2. KYB Faaliyetleri

Bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltmak amacıyla güden kalkınma bankalarının faaliyetleri; “sanayi kesimine uzun vadeli finansman sağlamak”, “yurt içi tasarrufları harekete geçirip sanayi kesimine yönlendirmek”, “sermaye piyasasının gelişmesine yardımcı olmak”, “proje düzeyinde teknik yardımda bulunmak”, “dış mali kaynakların sanayi kesimine yönlendirmede aracılık etmek” ve “yatırım olanakları konusunda ön araştırma yapmak” olarak sayılabilmektedir (Seyidoğlu, 1992: 433).

Bir kalkınma bankası, finansman fırsatlarından yararlanabilmek için dört temel değişkeni doğru bir şekilde yönetebilmesi gerekmektedir. Bu temel değişkenlerden ilki borç-öz sermaye, ikincisi vade uyumu, üçüncüsü doğrudan finansman-aracılık faaliyetleri ve dördüncüsü ise iç finansman-dış finansmandır (Hakim, 1985: 4).

Borç-öz sermaye: Bir kalkınma bankasının özsermaye tabanı, bankanın özel veya devlet kontrolünde olması, iki açıdan önemli olmaktadır. Birincisi, olası temerrütlere karşı bir tampon sağlamak için güçlü bir özkaynak tabanı gereklidir. Borç verenler, bankaya borç vermeden önce, özellikle de kredileri hükümet tarafından garanti edilmeyecekse, güçlü bir öz sermaye tabanı arayacaklardır. İkincisi, kalkınma bankası özsermaye yatırımlarını kendisi

yapacak bir konumda olmalıdır. Bu tür yatırımlar bankanın net değerini aşmamalı ve her bir öz sermaye yatırımı bankanın net değerinin yüzde 10'undan fazla olmamalıdır. Dolayısıyla, anlamlı büyüklükte yatırımlar yapabilmek için bir kalkınma bankasının sağlam bir öz sermaye tabanına sahip olması gerekmektedir (Hakim, 1985: 4).

Vade uyumu: Kalkınma bankası, kullandırmış olduğu uzun vadeli kredileri uzun vadeli fon kaynakları ile finanse etmeli, kısa vadeli borçlanma ile uzun vadeli borç verme gibi “vade dönüşümü” olarak da adlandırılabilen bir yöntem uygulamamalıdır. Kalkınma bankası, kullandırmış olduğu uzun vadeli kredileri, kısa vadeli fon kaynakları ile finanse ederse bankacılığın temel kurallarından biri olan vade uyumu kuralına uymamış olacaktır. (Hakim, 1985: 4).

Doğrudan finansman-aracılık faaliyetleri: Kalkınma bankaları, kendi finansal araçlarını satarak fon toplamaya odaklanma eğilimindedir. Doğrudan finansman yöntemi olarak da ifade edilen bu yöntem hızlı, kolay ve çoğunlukla da en ucuz yöntemdir. Bu yöntem, her bankanın kredibilitesine ve hükümet politikalarına bağlıdır. Kalkınma bankalarının aracılık faaliyetleri ile de gelir oluşturarak fon oluşturması mümkündür. Bu faaliyetler arasında; banka portföyünün devir hızının artırılması, yeni projelerin finansmanı ve şirketlerin sermaye piyasalarından fon sağlamlarına yardımcı olmak sayılabilir. Bu tür dolaylı finansman yöntemlerinin kullanılması, yerel para ve sermaye piyasalarının güçlendirilmesine yardımcı olabilmektedir (Hakim, 1985: 4).

Yurtiçi finansman-dış finansman: Bir kalkınma bankası yabancı para ile fon kaynağı kullanabilir. Banka, yabancı para ile fon kaynağı kullandığında aktifindeki döviz mevcudu ile pasifindeki döviz mevcudu farkı ortaya çıktığında döviz riskine maruz kalmaktadır. Banka, döviz açık pozisyonu nedeniyle ortaya çıkacak döviz riskine karşı kendisini koruması gerekir. İdeal olan, dövizde aktif pasif dengesini sağlayacak şekilde borçlarını, borcu kapatmak için yeterli döviz geliri elde edeceği projeler ile sınırlandırmasıdır. Özellikle yüksek faiz oranı düşük döviz kuru politikasının uygulandığı ortamda bankalar için yurtdışından borç almak cazip görünebilmektedir. Ancak, bu cazip koşullar olduğu ortamda yönetilebilir riskler gibi görünen döviz riskinin, aşırı değerli yerel para biriminin değeri aniden yeniden ayarlandığında döviz kuru riski hızla yönetilemez hale gelebilecektir. Önemli döviz riskleri alan veya kendi borçlularının döviz riski almasına izin veren bir kalkınma bankası, kendi kredi notunu tehlikeye atabilecektir (Hakim, 1985: 5).

Yatırım bankalarının faaliyetleri temel olarak; halka arza aracılık, birleşmeler-devralmalar ile piyasa yapıcılık ve menkul kıymet alım-satımından oluşan 3 başlık altında toplanabilmektedir. Halka arza aracılık faaliyetinde, yatırım bankaları firmalar için gerekli koşulların sağlanmasına ve bu bilgilerin toplanmasına doğru zamanın belirlenmesine, menkul kıymetin fiyatının belirlenmesi konularında yardımcı olmaktadır. Birleşmeler ve devralmalarda, firmaların çoğunluk hisselerinin satın alınması

devredilmesi, firmaya bağlı şirketlerin elden çıkarılması konusunda gerekli aracılık faaliyetlerin yürütülmesinde yardımcı olmaktadır. Piyasa yapıcılık ve menkul kıymet alım satımında ise menkul kıymetlerin piyasada pazarlanmasında etkili rol oynamak ve bu süreçte piyasada oluşacak fiyat dalgalanmaları ile menkul kıymetlerin aynı yatırımcılar tarafından ele geçirilmesi gibi risklerden korumayı amaçlamakta ve kısa vadeli ihtiyaçların karşılanması için menkul kıymet alım satımlarını gerçekleştirmektedirler (Şenel ve Şekeroğlu, 2019: 567).

3. Literatür İncelemesi

Ülkemizde KYB'ler ile ilgili yapılmış çalışmalar mevcuttur. Bu bölümde bu çalışmalardan bazılarına değinilmiştir. Bunlardan Karahanoğlu (2017)'de “2005 Haziran-2016 Ekim döneminde Türkiye’de faaliyet gösteren 10 KYB’nin Aktif Karlılığı mikro ve makro ekonomik değişkenler kullanılarak” analiz edilmiş ve “KYB’lerin karlılığını hem makro hem de mikro faktörlerin %95 anlamlılık düzeyinde etkilediği” sonucuna ulaşılmıştır (Karahanoğlu, 2017: 167). Koç vd. (2016) tarafından yapılan çalışmada, KYB’lerin performans ve performans devamlılıkları “aktif karlılığı ve özkaynak karlılığı, 2002-2012 yıllarını kapsayan yıllık veriler” kullanılarak ölçülmüş, çalışma sonucunda, “aktif karlılığı ve özkaynak karlılığı yabancı KYB’ler grubunda uzun dönemde performans sürekliliği göstermiştir”. Kamu KYB’ler “sadece aktif karlılığına göre”, özel KYB’ler ise “sadece özkaynak karlılığına göre” uzun dönemde performansın olduğu belirlenmiştir (Koç vd., 2016: 227). Coşkun (2009) tarafından yapılan çalışmada 2007-2008 finansal krizi ile birlikte “ABD’li finansal araçlarda ortaya çıkan finansal başarısızlıkların erken dönem analizleri ile bu dönem öncesinde yaşanan finansal başarısızlıklara yönelik olarak kamu müdahalesi yoluyla verilen tepkinin niteliklerinden hareketle, ABD kapitalizminin yakın geleceği” değerlendirilmiştir (Coşkun, 2009: 27).

Banka performansları ve karlılıkları ile ilgili yapılmış çalışmalar aşağıdaki gibi özetlenebilir:

Ajmera (2012)'de, “DuPont modeli ile 2006-2011 dönemi bankaların finansal sağlamlığı” incelenmiş, “faiz ve vergi öncesi karın satışlara oranı en yüksek banka SBI olduğu”, “satışların net varlıklara oranı en yüksek banka Corporation Bankası olduğu”, “faiz ve vergi öncesi karın net varlıklara oranı en yüksek banka SBI, Dena Bank ve Corporation Bankası olduğu”, “vergi sonrası karın faiz ve vergi öncesi kara oranı en yüksek banka Dena Bank olduğu”, “net varlıkların net değer oranı en yüksek banka Baroda Bank” ve “özkaynak karlılık oranı en yüksek banka SBI olduğu” belirlenmiştir (Ajmera, 2012: 58).

Balaj (2015)'te, “Kosova’da yerli ve yabancı bankalar DuPont yöntemi kullanılarak 2001-2007 yılları arasında finansal performansları” karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Çalışma sonucuna göre, “yabancı bankaların daha yüksek aktif karlılığı ve özkaynak karlılıklarına sahip olduğu” belirlenmiş, bu “yüksek özkaynak karlılığının yüksek faiz marjından kaynaklandığı” ortaya konmuştur. Bu

durum, “yabancı bankaların maliyet yönetiminin daha iyi olduğu ve yüksek kaldıraç oranı kullandıklarının göstergesi” olarak değerlendirilmiş, “yerli bankaların daha yüksek aktif verimliliğine rağmen düşük karlılığının nedeni kalitesi düşük kredi portföyüne bağlı olarak yüksek kredi karşılıkları” olduğu belirlenmiştir (Balaj, 2015: 71).

Haider (2016)’da, “Hindistan’ın en büyük kamu ve özel bankalarından Baroda Bank ve HDFC Bank DuPont yöntemi kullanılarak, finansal karlılıkları açısından” incelemiş, “HDFC Bank’ın Baroda Bank’a göre daha etkin yönetildiği” belirlenmiştir. (Haider, 2016: 9).

Rooplata (2016) tarafından yapılan çalışmada, “Hindistan bankacılık sektöründe, DuPont yöntemi kullanılarak 19 ulusal bankanın finansal performansı” analiz edilmiş, “Baroda Bank son beş yılda en yüksek karı elde etmesine rağmen India Bank daha yüksek özkaynak karlılığı elde ettiği” belirlenmiştir. Buna göre, “bankalar arasında daha yüksek kar elde eden bankanın daha yüksek özkaynak karlılığı elde edeceği” sonucuna ulaşılamayacağı belirlenmiştir (Rooplata, 2016: 211).

Rahman ve Rubel (2018)’de, “Bangladeş bankacılık sektöründe faaliyet gösteren 15 ticaret bankasının 2010-2016 yılları arası finansal performansları DuPont yöntemine göre” analiz edilmiş, “Dhaka Bank en yüksek, AB Bank’ın ise en düşük özkaynak karlılığına sahip olan banka” olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Rahman ve Rubel, 2018: 165).

AlAli (2019)’da, “Kuveyt bankacılık sektöründe faaliyet gösteren bankaların 2012-2017 yılları arası finansal performansları DuPont yöntemi kullanılarak” analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda, “aktiflerin karlılığına göre en iyi bankanın National Bank of Kuwait olduğu, Ahli United bankasının özkaynakların karlılığına göre performansı en iyi olan banka olduğu” belirlenirken, “Warba bankasının ise en kötü performansa sahip banka olduğu” ortaya konmuştur (AlAli, 2019: 1, 6).

Gümüş ve Nalbantoğlu (2015) tarafından yapılan çalışmada, “kamu, yerli özel, yabancı sermayeli ve katılım bankalarından oluşan Türk Bankacılık Sektörünün 2002 – 2013 dönemi performansı, CAMELS analiz yöntemiyle karşılaştırılmalı olarak” incelenmiştir. Çalışma sonucunda, “yerli özel sermayeli bankaların yönetim kalitesi ve

karlılıkta başarılı performans gösterdiği ve güçlü sermaye yapıları ile en yüksek nota sahip banka grubu olduğu” belirlenmiştir. “Kamu sermayeli bankaların güçlü sermaye yapısı ve aktiflerindeki düzleme nedeni ile ikinci sırada yer aldığı, yabancı sermayeli bankaların ise takip oranlarının artmasının karlılık ve yönetim kalitesi üzerindeki etkileri nedeni ile zayıf bir görüntü çizdiği” sonucuna ulaşılmıştır (Gümüş ve Nalbantoğlu, 2015: 83).

Arslan (2017)’de, TBS’de faaliyet gösteren bankalardan “aktif büyüklüğüne göre ilk yedi bankanın 2003–2015 yılları arasındaki finansal performansları” oran analizi yöntemi ile incelenmiş, çalışma sonucunda “sektör paylarına göre bankalar sıralandığında; incelenen oranların tamamında aynı kamu bankası ilk sırayı aldığı” belirlenmiştir (Arslan, 2017: 226).

Gümüş ve Çıbık (2018)’de, “borsada işlem gören gayrimenkul yatırım ortaklığı şirketleri içindeki 25 şirketin özsermaye verimlilikleri DuPont yöntemiyle” incelenmiş, çalışma sonucunda, “Ak Merkez GYO’nun en iyi şirket olduğu” belirlenmiştir (Gümüş ve Çıbık, 2018: 2178, 2192).

4. Yöntem

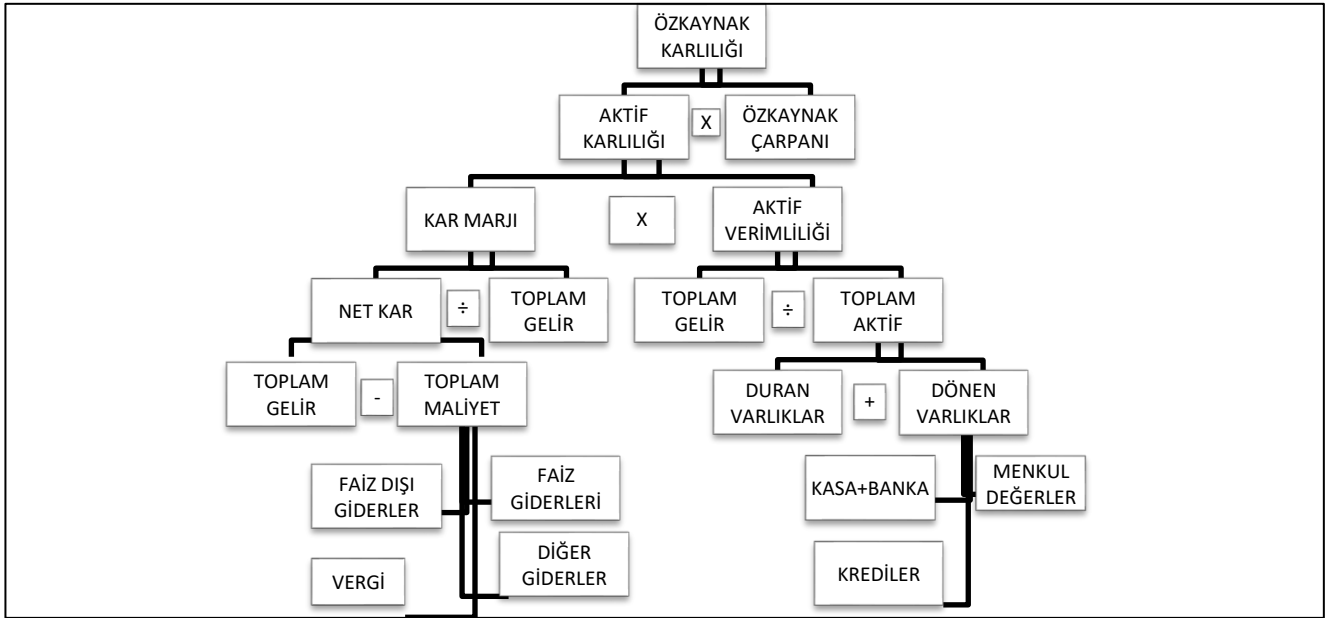
4.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, Türk Bankacılık Sektörü (TBS)’ünde faaliyette bulunan Kalkınma ve Yatırım Bankalarının 2015 – 2020 dönemi performansları özkaynak karlılığı bileşenlerine göre incelenmektedir.

4.2. Özkaynak Karlılığı Bileşenleri

Çalışmada özkaynak karlılığı bileşenleri, çoklu oran analizi yöntemi olarak da ifade edilen DuPont analiz yöntemine göre oluşturulmaktadır. DuPont yöntemi, ilk kez kimya sektöründe faaliyet gösteren DuPont firması tarafından kullanılması sebebiyle bu isimle anılmaya başlamıştır (Gümüş ve Çıbık, 2018: 2182). Özkaynak karlılığının kaynağı detaylı olarak analiz edilmekte olan DuPont yöntemi, “öncelikle şirketler tarafından kullanılmış, daha sonra bankacılık sektörünün finansal performans ölçümünde” kullanılabileceği şekilde geliştirilmiştir (Balaj, 2015: 72).

Şekil 1. Bankacılık Sektörü Açısından DuPont Şeması

Kaynak: Berk, 1999: 53; Tandon vd., 2016: 66.

DuPont analiz yöntemi, “işletmelerin dönemsel faaliyetinin sonucunu özkaynak karlılığı ile ölçen çoklu finansal oran analizi yöntemi” olarak da tanımlanabilmektedir. Şekil 1’de

gösterilen bankacılık sektöründe “özkaynak karlılığını oluşturan bileşenler” aşağıdaki şekilde formüle edilebilmektedir (Rose ve Fraser, 1988: 201)

$$\text{Özkaynak Karlılığı} = \frac{\text{Net Kar}}{\text{Toplam Özkaynak}} \quad (1)$$

$$\text{Özkaynak Karlılığı} = \text{Aktif Karlılığı} \times \text{Özkaynak Çarpanı} \quad (2)$$

$$\text{Özkaynak Karlılığı} = \frac{\text{Net Kar}}{\text{Toplam Aktifler}} \times \frac{\text{Toplam Aktifler}}{\text{Toplam Özkaynak}} \quad (3)$$

$$\text{Aktif Karlılığı} = \text{Kar Marjı} \times \text{Aktif Verimliliği} \quad (4)$$

$$\text{Özkaynak Karlılığı} = \text{Kar Marjı} \times \text{Aktif Verimliliği} \times \text{Özkaynak Çarpanı} \quad (5)$$

“Dönem sonu elde edilen net karın toplam özkaynaklara bölünmesi (1) ile özkaynak karlılığı” hesaplanmaktadır. Ayrıca “özkaynak karlılığı, aktif karlılığı ile özkaynak çarpanının çarpılması (2)” sonucu da hesaplanabilmektedir. “Aktif karlılığı, kar marjı ile aktif verimliliği çarpılarak elde (4) edildiği” dikkate alındığında “özkaynak karlılığı; kar marjı, aktif verimliliği ve özkaynak çarpanının çarpılması (5)” ile hesaplanabilmektedir. İncelenen bankanın/bankaların “özkaynak karlılığında bir problem varsa bu problemin kaynağının bulunması açısından” bu formül yol gösterici olmaktadır. Buna göre, “bir bankanın özkaynak karlılığı sektör ortalamasının altında kalmışsa bunun nedeninin kar marjından mı, aktif verimliliğinden mi yoksa özkaynak çarpanından mı kaynaklandığı” kolayca belirlenebilmektedir (Arslan ve Bora, 2020: 543).

5. TBS’de Faaliyette Bulunan KYB’lerin 2015 – 2020 Dönemi Performanslarının Özkaynak Karlılığı Bileşenlerine Göre İncelenmesi

Bu bölümde KYB’lerin 2015-2020 dönemine ait finansal performansları “özkaynak karlılığı bileşenleri”ne göre incelenecektir. Bu incelemede önce “özkaynak karlılığı ve bileşenleri” daha sonra “aktif karlılığı ve bileşenleri” ele alınacaktır. Bu incelemeden önce Türkiye’de KYB’lerin durumuna göz atmakta fayda bulunmaktadır. Türkiye Bankalar Birliği (TBB) tarafından yayınlanan veriler KYB olarak bir bütün halinde sunulmakta, kalkınma bankası ve yatırım bankası ayırımı yapılmamaktadır.

5.1. Türkiye’de KYB’ler

Tablo 1, Türkiye’de KYB’lerin sayısı, yurt içi ve yurt dışı şube durumu hakkında bilgi vermektedir

Tablo 1. Türkiye’de Faaliyette Bulunan KYB’lerin Durumu

Banka/Grup Adı	Banka Sayısı	Yurtiçi Şube	Yurtdışı Şube
KYB	15	68	0
Kamu Sermayeli KYB	3	42	0
İller Bankası A.Ş.	-	19	0
Türk Eximbank	-	22	0
Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş.	-	1	0
Özel Sermayeli KYB	8	22	0
Aktif Yatırım Bankası A.Ş.	-	12	0
D Yatırım Bankası A.Ş.	-	1	0
Diler Yatırım Bankası A.Ş.	-	1	0
Golden Global Yatırım Bankası A.Ş.	-	1	0
GSD Yatırım Bankası A.Ş.	-	3	0
İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.	-	1	0
Nurol Yatırım Bankası A.Ş.	-	1	0
Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	-	2	0
Yabancı Sermayeli KYB	4	4	0
Bank of America Yatırım Bank A.Ş.	-	1	0
BankPozitif Kredi ve Kalkınma Bankası A.Ş.	-	1	0
Pasha Yatırım Bankası A.Ş.	-	1	0
Standard Chartered Yatırım Bankası Türk A.Ş.	-	1	0

Kaynak: TBB, https://www.tbb.org.tr/modules/banka-bilgileri/banka_sube_bilgileri.asp, (Erişim: 06.11.2021)

Tablo 2. KYB’lerin Toplam Aktiflere Göre Sektör Payları

	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Türkiye’de Bankacılık Sistemi	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Mevduat Bankaları	93,2	92,8	93,0	94,3	94,5	95,2
KYB	6,8	7,2	7,0	5,7	5,5	4,8
Kamu Sermayeli KYB	4,9	5,2	5,1	3,9	3,7	3,0
İller Bankası A.Ş.	0,8	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8
Türk Eximbank	3,6	3,9	3,8	2,8	2,6	2,0
Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş.	0,5	0,5	0,4	0,3	0,3	0,2
Özel Sermayeli KYB	1,8	1,9	1,8	1,7	1,7	1,6
Aktif Yatırım Bankası A.Ş.	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3
Diler Yatırım Bankası A.Ş.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Golden Global Yatırım Bankası A.Ş.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
GSD Yatırım Bankası A.Ş.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
Nurol Yatırım Bankası A.Ş.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	0,9	1,0	1,0	0,9	0,9	0,9
Yabancı Sermayeli KYB	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Bank of America Yatırım Bank A.Ş.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
BankPozitif Kredi ve Kalkınma Bankası A.Ş.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Pasha Yatırım Bankası A.Ş.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Standard Chartered Yatırım Bankası Türk A.Ş.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Kaynak: TBB, Temmuz 2021: 41.

Tablo 2’ye göre TBS’de mevduat bankalarının aktiflere göre sektör payının çok yüksek olduğu görülmektedir. 2015 yılında %95,2 iken yıllar itibari ile bu oran küçük de olsa (2 puan) düşüş göstermiş ve 2020 yılında %93,2 olmuştur. Bu çerçevede KYB’lerin aktiflere göre sektör payı 2015 yılında %4,8 iken yıllar itibari artarak 2019 yılında %7,2’ye kadar çıksa da 2020 yılında %6,8 olmuştur. Bu artışın kaynağının

kamu sermayeli KYB’lerdeki 1,9 puanlık artış olduğu tablodan görülmektedir. Tablo 2’de görüldüğü üzere, kamusal sermayeli KYB’lerin toplam aktiflere göre sektör payı 2015 yılında %3 iken 2020 yılında %4,9’a, özel sermayeli KYB’lerin toplam aktiflere göre sektör payı 2015 yılında %1,6 iken 2020 yılında %1,8’e yükselmiş, yabancı sermayeli KYB’lerin toplam aktiflere göre sektör payı ise

yıllar itibariyle değişmemiş ve %0,1 olarak kalmıştır. Kamu sermayeli KYB içerisinde Türk Eximbank, özel sermayeli KYB içerisinde ise Türkiye Sınai Kalkınma Bankası kendi grupları içerisinde en yüksek paya sahip bankalar olarak dikkat çekmektedir.

Tablo 3, Türkiye'deki KYB'lerin toplam krediler ve alacaklara göre bankacılık sektöründeki yerini ve sektör paylarını göstermektedir.

Tablo 3. KYB'lerin Toplam Krediler ve Alacaklara Göre Sektör Payları

	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Türkiye'de Bankacılık Sistemi	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Mevduat Bankaları	92,1	91,6	91,2	93,1	93,6	94,5
KYB	7,9	8,4	8,8	6,9	6,4	5,5
Kamu Sermayeli KYB	6,3	6,8	7,2	5,3	4,9	4,1
İller Bankası A.Ş.	0,8	1,0	1,2	1,1	0,9	0,9
Türk Eximbank	5,0	5,2	5,5	3,9	3,6	3,0
Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş.	0,6	0,5	0,6	0,3	0,3	0,3
Özel Sermayeli KYB	1,5	1,5	1,5	1,5	1,4	1,3
Aktif Yatırım Bankası A.Ş.	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Diler Yatırım Bankası A.Ş.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Golden Global Yatırım Bankası A.Ş.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
GSD Yatırım Bankası A.Ş.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nurol Yatırım Bankası A.Ş.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	1,1	1,1	1,2	1,1	1,0	0,9
Yabancı Sermayeli KYB	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Bank of America Yatırım Bank A.Ş.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
BankPozitif Kredi ve Kalkınma Bankası A.Ş.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Pasha Yatırım Bankası A.Ş.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Standard Chartered Yatırım Bankası Türk A.Ş.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Kaynak: TBB, Temmuz 2021: 41.

Tablo 3'e göre, TBS'de mevduat bankalarının aktiflere göre sektör payına benzer biçimde toplam krediler ve alacaklara göre de sektör payının çok yüksek olduğu görülmektedir. Mevduat bankalarının payı 2015 yılında %94,5 iken yıllar itibariyle azalarak 2020 yılında %92,1 olmuş, KYB'lerin payı ise tersine 2015 yılında %5,5 iken yıllar itibariyle artarak 2020 yılında %7,9'a yükselmiştir. Bu artışta kamu sermayeli KYB'lerin payındaki 2,2 puanlık artış bu artışın kaynağını oluşturmuştur. Kamu sermayeli KYB'lerin toplam krediler ve alacaklara göre sektör payı 2015 yılında %4,1 iken 2020 yılında %6,3'e, özel sermayeli KYB'lerin 2015 yılında %1,3 olan payı 2020 yılında %1,5'e yükselmiş, yabancı sermayeli KYB'lerin payı yıllar itibariyle değişmemiş ve %0,1 olarak kalmıştır. Aktiflere göre sektör paylarına benzer biçimde toplam krediler ve alacaklara göre de sektör paylarında da kamu sermayeli KYB'le içerisinde Türk Eximbank, özel sermayeli KYB'ler içerisinde ise Türkiye Sınai Kalkınma Bankası kendi grupları içerisinde en yüksek paya sahip bankalar olarak dikkat çekmektedir.

Tablo 4, KYB'lerin toplam aktiflere göre kendi içerisindeki payları olan grup paylarını göstermektedir.

Tablo 4'e göre, KYB'lerin toplam aktiflere göre grup paylarında kamu sermayeli KYB'lerin ağırlığı görülmektedir. Kamu sermayeli KYB'lerin 2015 yılında %63,5 olan grup payı, 2020 yılında %72,1'e yükselirken, özel sermayeli KYB'lerin grup payı 2015 yılında %34,3 iken 2020 yılında %26,7'ye, yabancı sermayeli KYB'lerin ise 2015 yılında %2,3 olan grup payı, 2020 yılında %1,2'ye gerilemiştir. Kamu sermayeli KYB'ler içerisinde en yüksek paya sahip banka olarak Türk Eximbank ilk sırada gelirken İller Bankası ikinci sırada gelmektedir. Özel sermayeli KYB'ler içerisinde Türkiye Sınai Kalkınma Bankası ilk sırada yer alırken, İstanbul Takas ve Saklama Bankası ikinci, Aktif Yatırım Bankası üçüncü sırada yer almaktadır.

Tablo 5, KYB'lerin toplam krediler ve alacaklara göre kendi içerisindeki payları olan grup paylarını göstermektedir.

Tablo 4. KYB'lerin Toplam Aktiflere Göre Grup Payları

	2020	2019	2018	2017	2016	2015
KYB	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kamu Sermayeli KYB'ler	72,1	72,3	72,9	68,2	68,1	63,5
İller Bankası A.Ş.	12,1	11,9	12,5	14,3	15,3	17,3
Türk Eximbank	52,8	53,9	54,2	48,8	47,8	41,7
Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş.	7,3	6,4	6,1	5,1	4,9	4,5
Özel Sermayeli KYB'ler	26,7	26,6	26,0	30,2	30,2	34,3
Aktif Yatırım Bankası A.Ş.	5,5	5,9	5,3	6,3	6,7	7,1
Diler Yatırım Bankası A.Ş.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Golden Global Yatırım Bankası A.Ş.	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
GSD Yatırım Bankası A.Ş.	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3
İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.	6,6	5,5	4,6	6,0	5,6	6,7
Nurol Yatırım Bankası A.Ş.	1,1	1,1	1,0	1,0	0,8	0,7
Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	13,3	13,9	14,9	16,5	16,8	19,5
Yabancı Sermayeli KYB'ler	1,2	1,1	1,1	1,6	1,7	2,3
Bank of America Yatırım Bank A.Ş.	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2
BankPozitif Kredi ve Kalkınma Bankası A.Ş.	0,2	0,3	0,4	0,8	1,2	1,7
Pasha Yatırım Bankası A.Ş.	0,6	0,6	0,5	0,5	0,4	0,3
Standard Chartered Yatırım Bankası Türk A.Ş.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1

Kaynak: TBB, Temmuz 2021: 45.

Tablo 5. KYB'lerin Toplam Krediler ve Alacaklara Göre Grup Payları

	2020	2019	2018	2017	2016	2015
KYB'ler	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kamu Sermayeli KYB'ler	80,4	81,0	81,8	77,2	76,2	74,2
İller Bankası A.Ş.	10,4	12,3	13,5	15,8	14,9	15,9
Türk Eximbank	62,9	62,1	61,8	56,5	56,4	53,4
Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş.	7,2	6,6	6,5	4,9	5,0	4,8
Özel Sermayeli KYB'ler	18,8	18,3	17,4	21,7	22,3	23,9
Aktif Yatırım Bankası A.Ş.	3,8	3,5	3,4	4,9	5,4	5,8
Diler Yatırım Bankası A.Ş.	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
Golden Global Yatırım Bankası A.Ş.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
GSD Yatırım Bankası A.Ş.	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3
İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,2
Nurol Yatırım Bankası A.Ş.	1,1	1,0	0,7	0,7	0,7	0,5
Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	13,7	13,6	13,1	15,7	15,8	16,9
Yabancı Sermayeli KYB'ler	0,8	0,8	0,7	1,1	1,5	1,9
Bank of America Yatırım Bank A.Ş.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
BankPozitif Kredi ve Kalkınma Bankası A.Ş.	0,3	0,3	0,3	0,6	1,2	1,5
Pasha Yatırım Bankası A.Ş.	0,5	0,5	0,4	0,5	0,4	0,3
Standard Chartered Yatırım Bankası Türk A.Ş.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Kaynak: TBB, Temmuz 2021: 45.

Tablo 5'e göre toplam aktiflerdeki grup paylarında olduğu gibi kamu sermayeli KYB'lerin ağırlığı görülmektedir. 2015 yılında %74,2 olan kamu sermayeli KYB'lerin grup payı, 2020 yılında %80,4'e yükselirken, özel sermayeli KYB'lerin 2015 yılında %23,9 olan grup payı, 2020 yılında %18,8'e, yabancı sermayeli KYB'lerin 2015 yılında %1,9 olan grup payı ise 2020 yılında %0,8'e gerilemiştir. Toplam aktiflere göre grup paylarındakine benzer biçimde toplam

krediler ve alacaklara göre grup paylarında da kamu sermayeli KYB'ler içerisinde en yüksek paya sahip banka olarak Türk Eximbank ilk sırada gelirken İller Bankası ikinci sırada gelmektedir. Özel sermayeli KYB'ler içerisinde Türkiye Sınai Kalkınma Bankası ilk sırada yer alırken, Aktif Yatırım Bankası ikinci sırada, Nurol Yatırım Bankası üçüncü sırada yer almaktadır. Yabancı sermayeli KYB'ler içerisinde Pasha Yatırım Bankası ilk sırada yer

alırken BankPozitif Kredi ve Kalkınma Bankası bu bankayı takip etmektedir.

5.2. Özkaynak Karlılığı ve Bileşenleri (Aktif Karlılığı x Özkaynak Çarpanı)

“Özkaynak karlılığı net dönem karının özkaynaklara bölünmesiyle” hesaplanmakta ve “banka sahip ve ortaklarının bankaya sermaye olarak koydukları her bir TL karşılığı elde ettiği karı” göstermektedir. Özkaynak karlılığı ayrıca “aktif karlılığı ile özkaynak çarpanının çarpılmasıyla” hesaplanabilmektedir. Aktif karlılığı “net dönem karının toplam aktiflere bölünmesiyle” elde edilmektedir. Bankanın yapmış olduğu gelir getirici yatırımlar (plasmanlar) ile

üstlendiği risk derecesini gösteren “özkaynak çarpanı, toplam aktiflerin özkaynaklara bölünmesi” ile elde edilir. Finansal analiz sonucunda “özkaynak karlılığı düşük olan bankanın bu olumsuzluğunun kaynağı aktif karlılığının veya özkaynak çarpanının düşük olmasında” aranır. Banka ya “aktiflerini karlı plasmanlarda kullanmamıştır veya “özkaynaklara göre daha az aktif bulundurmaktadır” (Arslan ve Bora, 2020: 544).

Tablo 6’da KYB’lerin 2015-2020 dönemi “özkaynak karlılığı ve bileşenleri” incelenmektedir.

Tablo 6. KYB’lerin “Özkaynak Karlılığı ve Bileşenleri” (Aktif Karlılığı x Özkaynak Çarpanı)

Özkaynak Karlılığı (Net Dönem Karı / Özkaynak) (%)							
KYB’ler	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Ortalama
Kamu Sermayeli	6,9	6,9	7,8	9,2	12,2	11,4	9,1
Özel Sermayeli	15,5	17,1	19,2	20,5	18,6	16,5	17,9
Yabancı Sermayeli	-9,5	3,3	11,5	9,7	11,4	7,7	5,7
Grup (KYB) Ortalaması	7,9	8,8	10,3	11,7	13,7	12,5	10,8
Bankacılık Sektörü Ortalaması	10,8	13,5	14,9	13,8	10,6	10,5	12,4
Aktif Karlılığı (Net Dönem Karı / Aktifler) (%)							
KYB’ler	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Ortalama
Kamu Sermayeli	1,9	1,6	1,6	1,5	1,8	1,6	1,7
Özel Sermayeli	2,1	2,2	2,4	2,6	2,4	2,1	2,3
Yabancı Sermayeli	-2,9	1,1	3,8	3,8	5,0	2,9	2,3
Grup (KYB) Ortalaması	1,8	1,8	1,8	1,8	2,0	1,8	1,8
Bankacılık Sektörü Ortalaması	1,2	1,5	1,7	1,5	1,2	1,1	1,4
Özkaynak Çarpanı (Toplam Aktifler / Özkaynaklar) (X)							
KYB’ler	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Ortalama
Kamu Sermayeli	3,8	4,8	5,2	6,8	6,8	7,1	5,8
Özel Sermayeli	7,8	7,9	8,1	7,8	7,5	8,4	7,9
Yabancı Sermayeli	3,2	3,1	2,9	2,2	2,3	2,9	2,8
Grup (KYB) Ortalaması	4,6	5,4	5,8	6,9	6,8	7,3	6,1
Bankacılık Sektörü Ortalaması	8,9	9,0	9,0	9,0	8,9	9,9	9,1

Kaynak: TBB, Temmuz 2021: 23.

Tablo 6’ya göre KYB’lerin 2015 – 2020 dönemi özkaynak karlılığı incelendiğinde; 2015 – 2018 yılları arasında KYB’lerin özkaynak karlılığı ortalaması bankacılık sektörü ortalamasının altında kalmış, 2019 ve 2020 yıllarında ise KYB’ler özkaynak karlılığı ortalaması bankacılık sektörü özkaynak karlılığı ortalamasının üzerinde gerçekleşmiştir. 2015 yılında özkaynak karlılığı bankacılık sektörü ortalaması %10,8 iken KYB’lerin ortalaması yaklaşık üç puan aşağıda %7,9, 2016 yılında bankacılık sektörü ortalaması %13,5 iken KYB’ler ortalaması yaklaşık beş puan aşağıda %8,8, 2017 yılında bankacılık sektörü ortalaması %14,9 iken KYB’lerin ortalaması yaklaşık 4,5 puan aşağıda %10,3 ve 2018 yılında bankacılık sektörü ortalaması %13,8 iken KYB’lerin ortalaması yaklaşık iki puan aşağıda %11,7 olarak gerçekleşmiştir. 2019 ve 2020 yıllarında ise KYB’lerin ortalaması bankacılık sektörü ortalamasının üzerinde gerçekleşmiş, 2019 yılında bankacılık sektörü ortalaması %10,6 iken KYB’lerin ortalaması bunun yaklaşık üç puan üzerinde %13,7, 2020 yılında ise bankacılık sektörü ortalaması %10,5 iken KYB’lerin ortalaması bunun iki puan üzerinde %12,5

olmuştur. İncelenen 2015 – 2020 dönemi ortalamaları karşılaştırıldığında bankacılık sektörü ortalaması %12,4 ile KYB’lerin olan %10,8’in 1,6 puan üzerinde gerçekleşmiştir. KYB’ler içerisinde özel sermayeli KYB’ler incelenen dönem boyunca bankacılık sektörü ortalamasının çok üzerinde orana sahip olurken, kamu sermayeli KYB’ler 2019 ve 2020 yılında, yabancı sermayeli KYB’ler ise sadece 2019 yılında bankacılık sektörü ortalamasının üzerinde orana sahip olmuşlardır. İncelenen 2015 – 2020 dönem ortalamasına bakıldığında sadece özel sermayeli KYB’ler bankacılık sektörü ortalamasının üzerinde özkaynak karlılığı ortalamasına sahip olmuştur (Arslan ve Bora, 2021:307).

Tablo 6, “aktif karlılığı ile özkaynak çarpanından oluşan özkaynak karlılığı bileşimi” açısından incelendiğinde; 2015 – 2020 dönemi boyunca KYB’lerin daha yüksek aktif karlılığı elde ettiği, ancak bankacılık sektörünün daha yüksek özkaynak çarpanı ile çalıştığı görülmektedir. Banka grupları açısından aktif karlılığı incelendiğinde özel sermayeli KYB’ler incelenen dönem boyunca bankacılık

sektörü ortalamasının üzerinde orana sahip olurken yabancı sermayeli KYB'ler 2015 ve 2016 yılları hariç ortalamasının üzerinde yer almış, kamu sermayeli KYB'ler ise 2015, 2019 ve 2020 yıllarında bankacılık sektörü ortalamasının üzerinde orana sahip olmuşlardır. Özkaynak çarpanı açısından banka grupları incelendiğinde tüm KYB grupları bankacılık sektörü ortalamasının altında özkaynak çarpanına sahipken, özel sermayeli KYB'ler, KYB grupları içerisinde en yüksek özkaynak çarpanına sahip olan banka grubu olmuştur. Özel sermayeli KYB'ler hem aktif karlılığının hem de özkaynak çarpanının dönem boyunca yüksek olması, bu grubun dönem boyunca en yüksek özkaynak karlılığına sahip olmasının nedenini açıklamaktadır. 2015 – 2018 yıllarında özkaynak karlılığında bankacılık sektörü ortalamasının KYB'lerin ortalamasının üzerinde olmuştur. Bunun nedeni, incelenen dönem boyunca olduğu gibi, 2015-2018 yıllarında da daha yüksek özkaynak çarpanı ile çalışmaları, ancak KYB'lerin ortalaması ile bankacılık sektörü ortalaması arasında özkaynak çarpanı farkının büyük (2015 -2018 ortalaması farkı 3,3 puan), aktif karlılığı farkının ise 2015 yılı hariç küçük (2015 – 2018 ortalaması farkı 0,3 puan) olmasıdır. 2019 ve 2020 yıllarında ise KYB'lerin bankacılık sektörü ortalamasının üzerinde özkaynak karlılığı elde etmişlerdir. Bunun nedeni daha düşük özkaynak çarpanı (2019-2020 ortalaması farkı 2,3 puan) ile çalışmalarına rağmen daha yüksek aktif karlılığı (2019-2020 ortalaması farkı 0,7 puan) elde etmeleridir. KYB'lerin 2019 ve 2020 yıllarında bankacılık sektörü ortalamasına göre daha yüksek özkaynak karlılığı elde etmelerinin nedeni özkaynak çarpanı farkını azaltıp, aktif karlılığı farkını artırmalarıdır. Aktif karlılığı açısından incelenen dönem boyunca KYB'lerin ortalamasının (2015 – 2020 ortalaması %1,8) bankacılık sektörü ortalamasından

(2015 – 2020 ortalaması %1,4) yüksek olduğu görülmektedir (Arslan ve Bora, 2021:308).

5.3. Aktif Karlılığı ve Bileşenlerinin Analizi

Bankaların “aktif karlılığı, net karın toplam aktiflere bölünmesi” ile elde edilmektedir. Ayrıca “aktif karlılığına kar marjı ile aktiflerin verimliliğinin çarpılması” sonucunda da ulaşılmaktadır. “Kar marjı, net karın toplam gelire bölünmesiyle”, “aktif verimliliği ise toplam gelirlerin toplam aktiflere bölünmesi” ile elde edilmektedir. Aktif karlılığı incelenen bankanın “bu oranı diğer bankaların ortalamasını gösteren sektör ortalamasının altında ise bankanın performansının zayıf olduğu” değerlendirilmektedir. “Aktif karlılığı sektör ortalamasının altında olan bir bankada problemin kaynağını tespit etmek için” bu oranı oluşturan bileşenlere bakmak gerekir. “Problem ya kar marjının veya aktif verimliliğinin düşük olmasından” kaynaklanır. “Kar marjı düşük olan banka yeterli düzeyde finansal ürün ve hizmet satışı gerçekleştirilmiş ancak düşük net kar elde etmiş” demektir. Bu durum, “banka çalışanlarının çabasının yeterli düzeyde kara çevirilememiş olduğunu” göstermektedir. “Aktif verimliliğinin düşük olması toplam aktiflerin yeterince gelir getirecek plasmanlarda değerlendirilmediğini” göstermektedir. Banka aktiflerinden “nakit değerler ve maddi duran varlıklar” bankaların faaliyetlerinin sürdürülmesi için gerekli olan aktiflerden olsa da “gelir getirici aktiflerden değildir”.

Tablo 7’de KYB’lerin 2015-2020 dönemi aktif karlılığı ve bileşenleri incelenmektedir.

Tablo 7. Aktif Karlılığı ve Bileşenleri (Kar Marjı x Aktif Verimliliği)

Aktif Karlılığı (Net Dönem Karı / Aktifler) (%)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Ortalama
KYB’lerin Ortalaması	1,8	1,8	1,8	1,8	2,0	1,8	1,8
Bankacılık Sektörü Ortalaması	1,2	1,5	1,7	1,5	1,2	1,1	1,4
Kar Marjı (Net Kar / Toplam Gelir**) (%)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Ortalama
KYB’lerin Ortalaması	36,0	39,1	35,3	33,3	33,3	36,0	34,6
Bankacılık Sektörü Ortalaması	14,6	17,4	19,5	13,9	11,2	13,6	15,2
Aktif Verimliliği (Toplam Gelir/Toplam Aktifler) (%)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Ortalama
KYB’lerin Ortalaması	5,0	4,6	5,1	5,4	6,0	5,0	5,2
Bankacılık Sektörü Ortalaması	8,2	8,6	8,7	10,8	10,7	8,1	9,2

Kaynak: TBB, Temmuz 2021: 27

**Toplam Gelir = “Faiz Gelirleri + Temettü Gelirleri + Net Ticari Kar/Zarar + Net Ücret Komisyon Gelirleri + Diğer Faaliyet Gelirleri”

Tablo 7’ye göre yatırım bankalarının 2015-2020 dönemi aktif karlılığı incelendiğinde; 2015 yılında “kamu sermayeli KYB’ler %1,5 ile %1,2 olan sektör ortalamasının üzerinde” orana sahip olurken, “özel sermayeli KYB’ler %1,0 ile yabancı sermayeli KYB’ler ise %0,9 ile sektör ortalamasının altında” kalmıştır. Hem özel sermayeli KYB’lerin hem de yabancı sermayeli KYB’lerin aktif karlılığının sektör ortalamasının altında kalmasının nedenini belirlemek için

“aktif karlılığını oluşturan kar marjı ve aktif verimliliği” değerlerine bakmak gerekir. Bu çerçevede “özel sermayeli KYB’lerin aktif verimliliği %8,3 ile %8,2 olan sektör ortalamasının üzerinde olmasına rağmen %13,0 olan kar marjı %14,0 olan sektör ortalamasının altında” kalmıştır. “Yabancı sermayeli KYB’ler de %8,6 aktif verimliliği ile sektör ortalamasının üzerinde bir orana sahipken, %10,3 kar marjı oranına sahip olması nedeni ile aktif karlılığı sektör

ortalamasının altında” kalmıştır. Buna göre 2015 yılında “hem özel sermayeli KYB’ler hem de yabancı sermayeli KYB’ler aktif karlılığının sektör ortalamasının altında kalmasının nedeni düşük kar marjı olduğu” sonucuna ulaşılmaktadır. 2016 yılında “kamu sermayeli KYB’ler %1,6 ile %1,5 olan sektör ortalamasının üzerinde”, “özel sermayeli KYB’ler %1,5 ile sektör ortalaması ile aynı” iken “yabancı sermayeli KYB’ler %1,4 ile sektör ortalamasının altında” kalmıştır. “Yabancı sermayeli KYB’lerin aktif karlılığı bileşenleri” incelendiğinde; “sektör ortalamasının altında kalmasının nedeni, kar marjının %14,3 ile %16,4 olan sektör ortalamasının altında olması” sonucuna ulaşılmaktadır. 2017 yılında “hem özel sermayeli KYB’ler hem de yabancı sermayeli KYB’ler %1,5 aktif karlılığı oranı ile %1,6 olan sektör ortalamasının altında” kalmıştır. Bu olumsuzluğun nedenini bulmak için banka gruplarının aktif karlılığı bileşenleri incelendiğinde; “her iki banka grubunun da aktif verimliliği sektör ortalamasının üzerinde olmasına rağmen kar marjının sektör ortalamasının altında kaldığı” görülmektedir. 2017 yılında “özel sermayeli ve yabancı sermayeli KYB’lerin aktif karlılığının sektör ortalamasının altında kalmasının nedeni kar marjının sektör ortalamasından düşük olması”dır. 2018 yılında “sadece kamu sermayeli KYB’lerin aktif karlılığı oranı sektör ortalamasının altında” kalmıştır. Bunun nedenini belirlemek için aktif karlılığı bileşenleri incelendiğinde; “hem kar marjı hem de aktif verimliliği sektör ortalamasının altında kaldığı” görülmektedir. 2019 yılında “kamu sermayeli KYB’lerin %0,7 aktif karlılık oranı ile %1,2 olan sektör ortalamasının 0,5 puan altında kaldığı” görülmektedir. Bunun nedeni incelendiğinde, “hem kar marjının hem de aktif verimliliğinin sektör ortalamasının altında kaldığı” görülmektedir. Özellikle “%6,7 olan kar marjının %10,4 olan sektör ortalamasının yaklaşık 3,7 puan altında kalması” bu olumsuzluğun temel nedeni olmaktadır.

Aynı çerçevede Tablo 7’ye göre KYB’lerin 2015-2019 dönemi ortalama değerleri karşılaştırıldığında; “yabancı

sermayeli KYB’ler %1,4 ile sektör ortalaması ile aynı ortalama orana sahipken hem kamu sermayeli KYB’ler hem de özel sermayeli bankalar sektör ortalamasının altında” ortalama orana sahip olmuşlardır. Banka gruplarının “aktif karlılığı bileşenleri” incelendiğinde, “üç banka grubunun da sektör ortalamasının altında oranlara sahip olduğu” görülmektedir. Bu durumun temel nedeni “sektör ortalamasında KYB’lerin oranlarının da yer alması”dır. Dolayısıyla sektör ortalamasını yükselten oranların KYB’lere ait olduğu ortaya çıkmaktadır. “Kar marjı oranı ortalamasında üç KYB grubunun da sektör ortalamasının altında kalmasına” rağmen, “yabancı KYB’lerin sektör ortalaması ile aynı aktif karlılığına sahip olmasının nedeni; sahip oldukları %10,2 aktif verimliliği oranı ile sektör ortalaması olan %9,4’un üzerinde” olmalarıdır. Bu durum, “yabancı sermayeli KYB’lerin kamu ve özel sermayeli KYB’lere göre aktiflerini daha fazla gelir getirici yatırımlarda kullandığını” göstermektedir.

5.4. Özkaynak Karlılığı Bileşenlerinin (Kar Marjı X Aktif Verimliliği X Özkaynak Çarpanı) Analizi

“Özkaynak karlılığı, aktif karlılığı ile özkaynak çarpanının çarpımına” eşittir. Aktif Karlılığının ise kar marjı ile aktif verimliliğinin çarpımına eşit olduğu dikkate alırsa “özkaynak karlılığı kar marjı, aktif verimliliği ve özkaynak çarpanı çarpımına” eşit olmaktadır. Bu çerçevede özkaynak karlılığının belirleyicileri kar marjı, aktif verimliliği ve özkaynak çarpanından oluşmaktadır. Özkaynak karlılığında problem olması kar marjından, aktif verimliliğinden veya özkaynak çarpanı düşüklüğünden kaynaklanabilmektedir. Problemin çözümü problemin kaynağının düzeltilmesi ile gerçekleştirilebilir. Bu başlık altında özkaynak karlılığı bileşenleri incelenecektir.

Tablo 8’de kar marjı, aktif verimliliği ve özkaynak çarpanından oluşan özkaynak karlılığı bileşenleri incelenmektedir.

Tablo 8. KYB’lerin Özkaynak Karlılığı Bileşenleri (Özkaynak Karlılığı=Kar Marjı X Aktif Verimliliği X Özkaynak Çarpanı)

Özkaynak Karlılığı (Kar Marjı X Aktif Verimliliği X Özkaynak Çarpanı) (%)							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Ortalama
KYB’lerin Ortalaması	7,9	8,8	10,3	11,7	13,7	12,5	10,8
Bankacılık Sektörü Ortalaması	10,8	13,5	14,9	13,8	10,6	10,5	12,4
Kar Marjı (Net Kar / Toplam Gelir**) (%)							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Ortalama
KYB’lerin Ortalaması	36,0	39,1	35,3	33,3	33,3	36,0	34,6
Bankacılık Sektörü Ortalaması	14,6	17,4	19,5	13,9	11,2	13,6	15,2
Aktif Verimliliği (Toplam Gelir/Toplam Aktifler) (%)							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Ortalama
KYB’lerin Ortalaması	5,0	4,6	5,1	5,4	6,0	5,0	5,2
Bankacılık Sektörü Ortalaması	8,2	8,6	8,7	10,8	10,7	8,1	9,2
Özkaynak Çarpanı (Toplam Aktifler / Özkaynaklar) (X)							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Ortalama
KYB’lerin Ortalaması	4,6	5,4	5,8	6,9	6,8	7,3	6,1
Bankacılık Sektörü Ortalaması	8,9	9,0	9,0	9,0	8,9	9,9	9,1

Kaynak: TBB, Temmuz 2021:23, 27, 45’den derlenmiştir.

Tablo 8'e göre KYB'lerin ortalaması ile bankacılık sektörü ortalaması özkaynak karlılığı bileşenleri açısından incelendiğinde; 2015-2018 yılları arasında KYB'lerin ortalaması bankacılık sektörü ortalamasının altında kalırken, 2019 ve 2020 yıllarında bankacılık sektörünün üzerinde özkaynak karlılığı elde etmişlerdir. Özkaynak bileşenlerinden kar marjı incelendiğinde; KYB'ler, incelenen dönem boyunca bankacılık sektörünün kar marjından iki katından fazla kar marjı elde etmişlerdir. Aktif verimliliğinde ise KYB'er incelenen dönem boyunca bankacılık sektörü ortalamasının altında kalmış, KYB'ler bankacılık sektörü ortalamasının yaklaşık %56'sı kadar aktif verimliliği ile çalışabilmiştir. Özkaynak çarpanına bakıldığında KYB'ler, bankacılık sektörünün yaklaşık yarısı kadar özkaynak çarpanı ile çalışmıştır. Buna göre KYB'ler incelenen dönem boyunca bankacılık sektörünün iki katı kadar kar marjı elde etmelerine rağmen, daha düşük aktif verimliliği ve daha düşük özkaynak çarpanı ile çalışmalarını sebebiyle 2019 ve 2020 yılları hariç 2015, 2016, 2017 ve 2018 yıllarını kapsayan incelenen dönemin dört yılında bankacılık sektörünün altında özkaynak karlılığı elde etmişlerdir.

6. Sonuç

KYB'ler, fon arz edenlerle fon talep eden ekonomik birimler arasında fon alış verişini doğrudan finansman yöntemiyle gerçekleştirmeye yardımcı olan finansal araçlardır. Tümüyle aracı durumundaki KYB'ler, mevduat kabul edemezler ancak yatırım yapacak şirketlere kredi kullanılabılırler, şirketlerin menkul kıymet ihraçlarına aracılık yapabilirler. KYB'lerin özellikle birincil piyasada sundukları hizmetler; pazarlanacak menkul kıymetlerin rasyonel seçimini yapmak, finansal kıymet çıkarılması yoluyla gerekli fonu sağlamaya çalışan bir işletmenin bundan sağlayacağı fonun işletmesini garanti etmek ve finansal kıymeti çıkaran ortaklığa, bununla ilgili danışmanlık hizmeti sağlamak olarak sayılabilmektedir.

Türkiye'de bankacılık sektöründe türlerine göre; mevduat bankaları, KYB'ler ile katılım bankaları faaliyet göstermektedirler. Türkiye'de faaliyet gösteren KYB sayısı 15, bu bankaların yurtiçi şube sayısı 67'dir. 15 KYB'nin 3'ü kamu sermayeli, 8'i özel sermayeli ve 4'ü de yabancı sermayelidir. 2020 yılında KYB'lerin toplam aktiflere göre sektör payı %6,8, toplam krediler ve alacaklara göre sektör payı %7,9 olmuştur. KYB'lerin sermaye sahipliğine göre grup paylarına bakıldığında; 2020 yılında toplam aktiflere göre grup paylarında kamu sermayeli KYB'lerin payı %72,1, özel sermayeli KYB'lerin payı %26,7 ve yabancı sermayeli KYB'lerin payı %1,2'dir. 2020 yılında toplam krediler ve alacaklara göre grup payları ise kamu sermayeli KYB'lerin payı %80,4, özel sermayeli KYB'lerin payı %18,8 ve yabancı sermayeli KYB'lerin payı %0,8 olmuştur. Buna göre Türkiye'de bankacılık sektöründe KYB'lerin toplam aktifler ile toplam krediler ve alacaklara göre sektör payının düşük olduğu, bu sektör paylarında da ağırlığın kamu sermayeli KYB'lerde olduğunu söylemek mümkündür. Bu çerçevede, doğrudan finansman

yönteminde sağladığı avantajlar dikkate alınarak Türkiye'de özellikle özel sermayeli ve yabancı sermayeli KYB'lerin piyasaya girişlerinin ve faaliyetlerinin desteklenmesi ülke ekonomisine katkı sağlayacaktır.

DuPont analiz yöntemi, işletmelerin dönemsel faaliyetlerinin sonuçlarını "özkaynak karlılığı ile ölçen çoklu finansal oran analizi" yöntemi olarak tanımlanabilmektedir. DuPont analiz yöntemi, "birleşik oranlar analizi" olarak da ifade edilebilmekte ve "özkaynak karlılığının kaynağını" detaylı olarak analiz imkanı sağlamaktadır. Dönem sonu elde edilen "net karın toplam özkaynaklara bölünmesi ile özkaynak karlılığı" hesaplanmaktadır. Özkaynak karlılığı, "aktif karlılığı ile özkaynak çarpanının çarpılması" ile de bulunmaktadır. DuPont yöntemi ile incelenen bankanın/bankaların "özkaynak karlılığında bir problem varsa bu problemin kaynağının bulunması" açısından bu formül yol gösterici olmaktadır. Buna göre bir bankanın "özkaynak karlılığı sektör ortalamasının altında kalmışsa bunun nedeninin aktif verimliliğinden mi yoksa özkaynak çarpanından mı kaynaklandığı" kolayca belirlenebilmektedir.

Bu çalışmada, KYB'lerin 2015 – 2020 yılları arasındaki faaliyetleri DuPont yöntemine göre bankacılık sektörü ile karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Buna göre; KYB'lerin 2015 – 2020 dönemi özkaynak karlılığı incelendiğinde; 2015 – 2018 yılları arasında özkaynak karlılığı ortalaması bankacılık sektörü özkaynak karlılığı ortalamasının altında kalmış, 2019 ve 2020 yıllarında ise KYB'lerin özkaynak karlılığı ortalaması bankacılık sektörü özkaynak karlılığı ortalamasının üzerinde gerçekleşmiştir. 2015 – 2020 döneminde özkaynak karlılığı bileşenleri incelendiğinde 2015 – 2020 dönemi boyunca KYB'lerin daha yüksek aktif karlılığı elde ettiği, ancak bankacılık sektörünün özkaynak çarpanı ortalamasının daha yüksek olduğu görülmektedir. 2015 – 2018 yıllarında özkaynak karlılığında, KYB'lerin ortalamasının bankacılık sektörü ortalamasının altında olmasının nedeni, bankacılık sektörünün daha yüksek özkaynak çarpanı ortalamasına sahip olması ve KYB'lerin ortalaması ile bankacılık sektörü ortalaması arasında özkaynak çarpanı farkının büyük (2015 -2018 ortalaması farkı 3,3 puan), aktif karlılığı farkının ise 2015 yılı hariç küçük (2015 – 2018 ortalaması farkı 0,3 puan) olmasıdır. 2019 ve 2020 yıllarında ise KYB'ler, bankacılık sektörü ortalamasının üzerinde özkaynak karlılığı elde etmişlerdir.

Bunun nedeni daha düşük özkaynak çarpanı (2019-2020 ortalaması farkı 2,3 puan) ile çalışmalarına rağmen daha yüksek aktif karlılığı (2019-2020 ortalaması farkı 0,7 puan) elde etmeleridir. KYB'lerin 2019 ve 2020 yıllarında bankacılık sektörü ortalamasına göre daha yüksek özkaynak karlılığı elde etmelerinin nedeni, özkaynak çarpanı farkını azaltıp, aktif karlılığı farkını artırmalarıdır. Aktif karlılığı açısından bakıldığında, incelenen dönem boyunca KYB'lerin ortalamasının (2015 – 2020 ortalaması %1,8) bankacılık sektörü ortalamasından (2015 – 2020 ortalaması %1,4) yüksek olduğu görülmektedir.

KYB'lerin ortalaması ile bankacılık sektörü ortalaması özkaynak karlılığı bileşenleri açısından incelendiğinde; 2015-2018 yılları arasında KYB'lerin ortalaması bankacılık sektörü ortalamasının altında kalırken, 2019 ve 2020 yıllarında bankacılık sektörünün üzerinde özkaynak karlılığı elde etmişlerdir. Özkaynak bileşenlerinden kar marjı incelendiğinde; KYB'lerin, incelenen dönem boyunca bankacılık sektörünün kar marjından iki katından fazla kar marjı elde etmişlerdir. Aktif verimliliğinde ise KYB'ler incelenen dönem boyunca bankacılık sektörü ortalamasının altında kalmış, KYB'ler bankacılık sektörü ortalamasının yaklaşık %56'sı kadar aktif verimliliği ile çalışabilmiştir. Özkaynak çarpanına bakıldığında KYB'ler, bankacılık sektörünün yaklaşık yarısı kadar özkaynak çarpanı ile çalışmıştır. Buna göre KYB incelenen dönem boyunca bankacılık sektörünün iki katı kadar kar marjı elde etmelerine rağmen, daha düşük aktif verimliliği ve daha düşük özkaynak çarpanı ile çalışmaları sebebiyle 2019 ve 2020 yılları hariç 2015, 2016, 2017 ve 2018 yıllarını kapsayan incelenen dönemin dört yılında bankacılık sektörünün altında özkaynak karlılığı elde etmişlerdir.

Kaynakça

- Ajmera, B. C. (2012). Analysis of financial health of banking industry through Dupont model. *Global Journal of Research In Managemen (GJRIM)*, 2(2), 58-75. Erişim adresi: <http://www.publishingindia.com/gjrim/40/analysis-of-financial-health-of-banking-industry-through-dupont-model/190/1489/>
- AlAli, M. S. (2019). The use of Dupont modified financial model in evaluating the financial performance of Kuwaiti banks. *Journal of Banking and Financial Dynamics*, 3(1), 1-9. Erişim adresi: <http://ecsenet.com/index.php/2576-6821/article/view/32>
- Arslan, E. (2017). Türk bankacılık sisteminde aktif büyüklüğüne göre ilk yedi bankanın karlılık ve verimlilik açısından karşılaştırmalı analizi: 2003 – 2015 dönemi. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 17(34), 170-192.
- Arslan, E. & Bora A. (2020). Türk bankacılık sisteminde kamu, özel ve yabancı sermayeli mevduat bankalarının 2015-2019 yılları arasındaki finansal performanslarının Dupont sistemine göre karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *XIV. IBANESS İktisat, İşletme ve Yönetim Bilimleri Kongreler Serisi*, Plovdiv, Bulgaristan, 26-27 Eylül, 539 – 548.
- Arslan, E. & Bora A. (2021). Türkiye'de faaliyette bulunan yatırım bankalarının performanslarının Dupont sistemine göre analizi: 2015 – 2020. *XVI. IBANESS İktisat, İşletme ve Yönetim Bilimleri Kongreler Serisi*, İstanbul, Türkiye, 11-12 Eylül, 300-310.
- Balaj, D. (2015). A comparison of financial performance of domestic and foreign banks in Kosovo by using dupont model. *Acta Universitatis Danubius OEconomica*, 11(6), 71-86. Erişim adresi: <http://journals.univ-danubius.ro/index.php/oeconomica/article/view/3053/3027>
- Berk, N. (1999). *Finansal Yönetim*. İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Coşkun, Y. (Aralık 2009). Küresel kriz sürecinde yatırım bankaları ile diğer finansal araçlarda yaşanan finansal başarısızlıklar ve kamusal müdahaleler. *Bankacılar*, 71, 23-47.
- Gümüş, F. B. & Nalbantoğlu, Ö. (2015). Türk bankacılık sektörünün CAMELS analizi yöntemiyle 2002-2013 yılları arasında performans analizi. *AKÜ İİBF Dergisi*, XVII (2), 83 – 106.
- Gümüş, U. T. & Çıbık, E. (2018). Borsa'da işlem gören gayrimenkul yatırım ortaklığı işletmelerinin birleşik oran analizi (Dupont) yöntemiyle performansının ölçülmesi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(3), 2178-2194. doi:10.17218/hititsosbil.421602. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/hititsosbil/issue/39369/421602>.
- Haider, A. (2016). Comparative analysis of financial efficiency of Bank of Baroda and HDFC Bank using DuPont model. *International Journal of Research in Management, Economics and Commerce*, 6(8), 9-18. Erişim adresi: http://indusedu.org/pdfs/IJRMEC/IJRMEC_907_96475.pdf
- Hakim, J. R. (1985). *Investment banking and development banking*. IFC Occasional Papers, No. IFC 2. Capital Markets Series, IFC Working Paper Series, Washington, D.C.: World Bank Group. Erişim adresi: <http://documents.worldbank.org/curated/en/696501468766187590/Investment-banking-and-development-banking>
- Karahanoglu, İ. (Temmuz-Aralık 2017). Türk kalkınma ve yatırım bankalarının aktif karlılığını etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 50, 167-186.
- Karaman, T. (2014). *Türk bankacılık sisteminde kalkınma ve yatırım bankacılığı: İlbank ve kaynak geliştirici faaliyetler*. Doktora Tezi. Ankara: Türk Hava Kurumu Üniversitesi. Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Koç, S., Bağcı, A. & Işık, K. C. (2016). Kalkınma ve yatırım bankalarının performansları açısından değerlendirilmesi: Türkiye ölçeği (2002-2012). *Çankırı Karatekin Üniversitesi İİBF Dergisi*, 6(1), 227-256.
- Rahman Z. & Rubel M. (2018). Deconstruction of ROE: an implementation of DuPont model on Selected Bangladeshi commercial banks. *International Journal of Economics and Financial Research*, 4(6), 165-170. Erişim adresi: <http://arpgweb.com/?ic=journal&journal=5&info=aims>
- Rooplata P. (2016). DuPont analysis of nationalised banks in India. *International Journal of Management, IT & Engineering*, 6(12), 211-223. Erişim adresi: https://www.ijmra.us/2016ijmie_december.php
- Rose, P. S. & Fraser D. R. (1988). *Financial Institutions*. Texas: Business Publications.
- Satoğlu, S. (2010). *Yatırım bankacılığının şirket satın alma ve birleşmelerdeki rolü, Türkiye'nin AB'ye uyumu açısından karşılaştırmalı bir analiz*. Doktora Tezi. İstanbul: Marmara

- Üniversitesi. Erişim adresi:
<https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/482111>
- Seyidoğlu, H. (1992). *Ekonomik Terimler Ansiklopedik Sözlük*. Ankara: Güzem Yayınları.
- Şenel, C. & Şekeroğlu, S. (2019). Yatırım ve kalkınma bankalarının etkinliklerinin VZA yöntemiyle analizi ve Türk bankacılık sektöründe bir uygulama. *3. Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 54(1), 565-580. DOI: <https://doi.org/10.15659/3.sektor-sosyal-ekonomi>
- Tandon, D., Singh, H. & Singh K. (2016). Profitability valuation in Indian banks – emperics via David Cole model. *IOSR Journal of Business and Management*, e-ISSN: 2278-487X, p-ISSN: 2319-7668, 64-83. Erişim adresi: <http://www.iosrjournals.org/iosr-jbm/papers/IESMCRC/Volume%202/64.83.pdf>
- Türkiye Bankalar Birliği,
https://www.tbb.org.tr/modules/banka-bilgileri/banka_sube_bilgileri.asp, (Erişim: 06.11.2021).
- Türkiye Bankalar Birliği (Temmuz 2021). *Türkiye'de Bankacılık Sistemi Seçilmiş Rasyolar 2010-2020*. İstanbul: Türkiye Bankalar Birliği.
- Yüksel, A. S., Yüksel, A. & Yüksel Ü. (2004). *Bankacılık Hukuku ve İşletmesi*. İstanbul: Beta Basım Yayım.